

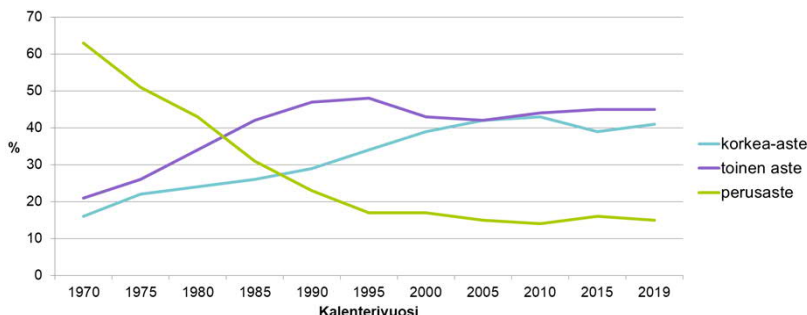
Kuka koulutautuu pisimmälle?

Skannaa QR-koodi
ladataksesi posterin
pdf-tiedostona.

Tästä posterista löydät tutkittua tietoa suomalaisten koulutustasosta ja siihen vaikuttavista tekijöistä sekä mahdollisuuksien tasa-arvosta Suomessa. Posterin on osa Eriarvoisuuden, interventioiden ja hyvinvointiyhteiskunnan tutkimuksen lippulaivan INVESTin Kuka koulutautuu pisimmälle? -työpajaa.

Suomalaisten koulutustaso on noussut tasaisesti viime vuosikymmeninä.

Vuonna 1970 vain kolmasosa kolmikymppisistä suomalaisista oli suorittanut tutkinnon peruskoulun jälkeen. 2010-luvulla enää vain reilu kymmenesosa ei ole suorittanut peruskoulun jälkeistä tutkintoa.

Oikealla kuviossa on esitetty 30–34-vuotiaiden korkein koulutus.

Koulutusvalintoihin vaikuttavat monet tekijät.

Monet tekijät vaikuttavat ihmisten koulutus- ja ammatinvalintoihin. Näitä tekijöitä kutsutaan voimavaroiksi tai resursseiksi. Resurssit eivät ainoastaan vaikuta ammatinvalintatoiveisiimme vaan myös siihen, minkälaisen koulutuksen ja ammatin uskomme voivamme saavuttaa.

Varakkaiden perheiden lasten mahdollisuudet esimerkiksi harrastaa, matkustella tai hankkia erilaisia tavaroita ovat paremmat kuin köyhemmistä oloista tulevien lasten. Nämä taloudelliset resurssit ovat hyödyllisiä koulutusvalintoja tehdessä. Vanhemmat ja lähipiiri voivat myös auttaa opiskeluun liittyvissä taidoissa. Kirjojen lukeminen jo pienestä pitäen, läksyissä auttaminen ja opiskeluun kannustaminen ovat esimerkkejä kulttuurisista resursseista, jotka vaikuttavat koulutusvalintoihin.

Myös asuinalueella on väliä: esimerkiksi maaseudulla näkee vähemmän erilaisissa ammateissa toimivia ihmisiä kuin kaupungissa. Erilaiset roolimallit kerryttävät kokemuksiamme erilaisista mahdollisuuksista. Sosiaalisilla resursseilla viitataan perheenjäseniin, sukulaisiin, ystäviin, naapurustoon ja kaikkiin muihin ihmisiin, joiden kanssa vietämme aikaa. Muilta ihmisiltä saadaan tukea, apua ja tietoja, jotka auttavat koulutusvalinnoissa. Myös terveydellisillä seikoilla on merkitystä: mahdollisuudet kouluttautua voivat olla kapeammat, jos terveysongelmia on kasautunut runsaasti. Lisäksi vanhemmitamme geneettisesti periytyvät ominaisuudet, kuten persoonallisuutemme tai tiedonkäsittelyyn liittyvät kyvyt, ovat yhteydessä tekemiimme koulutusvalintoihin.

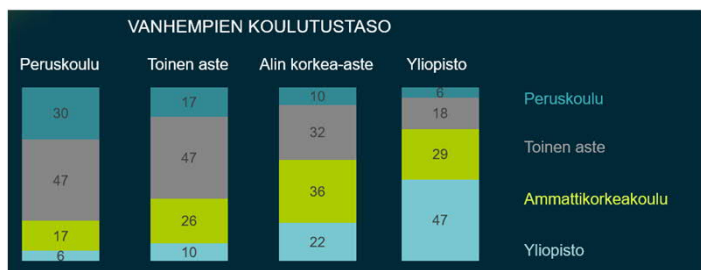
Perhetaustasta tulevia resursseja

Mitä korkeampi vanhempien koulutustaso, sitä korkeampi lasten koulutustaso.

Sosiaali- ja taloustieteissä sekä politiikassa puhutaan mahdollisuuksien tasa-arvosta, kun tarkoitetaan sitä, että yksilön kouluttautuminen määräytyy omien kykyjen ja motivaation perusteella eikä perhetaustan perusteella. Mahdollisuuksien tasa-arvo toteutuu, kun kaikilla yhteiskunnan jäsenillä on samat mahdollisuudet valita eri vaihtoehtojen välillä. Yhteiskunta on sitä avoimempi, mitä enemmän mahdollisuuksien tasa-arvoa esiintyy eli mitä vähemmän sosiaalista periytymistä esiintyy.

Suomessa ja muissa Pohjoismaissa on vähemmän sosiaalista periytyvyyttä kuin muissa maissa. Tämän taustalla vaikuttaa koulutusjärjestelmä (yhtenäinen ja laadukas peruskoulu, ei koulutuksellisia umpikujia eli aina voi jatkaa), hyvinvointivaltio (opintotuki, asumistuki ja muut tuet, hyvä, julkinen terveydenhuolto, vähäinen lapsiperheköyhyys) ja yleinen eriarvoisuuden taso (sosiaalinen eriytyminen eri ryhmien välillä vähäistä, vähäiset tuloerot).

Suomessa korkeasti kouluttautuneiden vanhempien lapset kouluttautuvat korkeakouluasteelle todennäköisemmin kuin matalasti kouluttautuneiden vanhempien lapset.

Niistä lapsista, joiden vanhemmat eivät ole suorittaneet mitään perusasteen jälkeistä tutkintoa, vain 6 prosenttia on suorittanut yliopistotutkinnon. Yliopistotutkinnon suorittaneiden vanhempien lapsista lähes puolet suorittaa itsekin yliopistotutkinnon.